

Beleidsverslag¹ van 10 december 2011

Inleiding

Op 10 december 2011 heeft de werkgroep Sociaal Beleid van de gemeenteraad een bijeenkomst georganiseerd met als thema zorgzaam burgerschap. Mantelzorgers, buurtbewoners en verenigingsleden zijn uitgenodigd om visie, suggesties en problemen te delen. Centrale vraag: Wat komt kijken bij zorgzaam burgerschap? Wat mag, kan en moet de gemeente van burgers verwachten en wat mogen, kunnen en moeten burgers van de gemeente verwachten? Onder begeleiding van Elsbeth Koek van het Instituut Maatschappelijke Innovatie en gevoed door de inspirerende woorden van prof. dr. Micha de Winter hebben de aanwezigen met elkaar nagedacht en gesproken over de bovenstaande vragen.

De heer Micha de Winter is een Nederlandse hoogleraar in de pedagogiek aan de Universiteit Utrecht en bekleedt daar sinds 2004 de Langeveldleerstoel, genoemd naar de pedagoog Martinus J. Langeveld. Daarvoor was hij aan dezelfde universiteit bijzonder hoogleraar sociaal-affectieve vorming van jeugdigen van 1999 tot 2004 en ouder- en kindzorg van 1989 tot 1999.

De Winter publiceerde een groot aantal boeken en artikelen op zijn vakgebied. Daarnaast adviseerde hij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over jeugd- en gezinsbeleid en opvoedingsvraagstukken. De Winter is sinds 2001 kroonlid van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO), een adviesorgaan van de Nederlandse regering en het Nederlandse parlement. Voor deze raad schreef hij in 2002 het nieuwjaarsessay "Over last van jongeren en de lusten van een buurtpedagogische aanpak".

Het Instituut Maatschappelijke Innovatie (IMI) is een aanjager van vernieuwingsprocessen in de publieke sector. De drijfveer is om de rijkdom van ideeën en ervaringen in organisaties en uit de samenleving zo toe te passen dat maatschappelijke vraagstukken slimmer worden opgelost.

Opbrengsten van de dag

De deelnemers van de dag hebben een stevig aantal suggesties gedaan waarmee de gemeente verder kan.

Verderop in dit verslag worden deze suggesties uitgewerkt tot concrete voorstellen. Deze voorstellen zijn praktische ingrediënten voor het nieuwe Wmo-beleid en het jeugdzorgbeleid, en meer in het algemeen passend in de zero based budgeting van de gemeente.

¹ Afgesproken is dat de raadsgriffie medio januari ook een gespreks/fotoverslag voor de deelnemers gereed heeft. Dit beleidsverslag is primair bedoeld voor de raads werkgroep en de beleidsvorming. In de Gelderse Post van 13 december stond al een sfeerreportage van de dag met daarin de visie van De Winter.

De voorstellen komen voort uit een aantal algemene vragen/opmerkingen van de aanwezigen en de benoemde activiteiten sluiten hierop aan. Zoals de vraag hoe creëren we ontmoetingsplaatsen, hoe betrekken we jongeren? En niet in de laatste plaats, wat is de rol van de gemeente. Daarbij wordt aangesloten op de nieuwe verhouding tussen gemeente en gemeenschap die overal groeit, en in Oude IJsselstreek in het bijzonder.

Groepsgevoel terughalen:

hoe leer je dat van jongs af aan in verenigingen en buurten?

- Het gevoel van de jaren 60 vertalen naar huidige tijd
- Breng het fijne gevoel van noaberschap over
- Bewoners stimuleren om zelf groen in de straat te onderhouden
- Noaberschap werkt alleen in een kleine, gesloten gemeenschap!
- Noaberschap moest vroeger; nu andere noodzaak
- Leren van elkaar
- Aandacht op school 'vrijwilligerswerk = normaal'
- Goede voorbeelden uitventen
- Noaberschap moet je doen
- Niet idealiseren
- Kennismaking: mensen welkom heten als buurtgenoten
- Bewustwording bij uitdaging
- Op scholen uitdragen om in eigen omgeving aandacht te schenken aan mensen die hulp kunnen gebruiken; doel: vrijwilligerswerk activeren
- Durf te vragen

Inzet in de buurt met verenigingen voor veiligheid en gezondheid

- Vereniging brandveiligheid woonomgeving/flat/gebouw
- Allee + Pol brancard/lift zonder lift
- stimuleren jeugd EHBO leden (helpen bij evenementen)

Modern vrijwilligersbeleid; door vrijwilligers zelf, 'zelfsturend'; hoe kun je dit licht organiseren

- Hoe ondersteunt overheid vrijwilligerswerk?

- I.v.m. toekomstige kinderboerderij Gendringen:
- Vindt u het correct dat er voor de realisatie vereiste Stichting om het contact met de gemeente te onderhouden geen geld ter beschikking gesteld is i.v.m. te maken kosten

Leefstijl ouder worden verbeteren:

- Bewegen voor ouderen
- Obesitassers
- Het is mogelijk om met kleine aanpassingen in leefstijl heel vitaal 85 te worden. Hoe krijgen we onze ouderen zover om hieraan mee te doen? Beroep op de WMO gaat daardoor toch omlaag.

Kennis delen tussen de verenigingen

- Deskundigheid uitwisselen
- Meer verbindingen tussen verenigingen stimuleren (voetbal-zang-toneel enz.)
- Contact verenigingen en CJG (Centrum Jeugd en Gezin)

Jeugd en/in verenigingen

- Hoe worden jongeren meer betrokken bij het verenigingsleven/vrijwilligerswerk?
- Jongeren het verenigings- en vrijwilligerswerk laten ervaren.

Vereniging anders financieren/subsidiëren/inschakelen

- Verenigingen kunnen de gemeente van dienst zijn bij bepaalde activiteiten. Wanneer subsidies omlaag gaan óf verdwijnen zou er een betaling tegenover de prestatie kunnen staan.
- Verenigingen worden gesubsidieerd naar het aantal leden. Het IVN (= Instituut Natuurbehoud) heeft veel donateurs, maar weinig leden (leden zijn daadwerkelijk actief). Op het ogenblik geen probleem. Een andere constructie bedenken!

Hoe voorkom je vandalisme en inbraken etc. in verenigingsgebouwen

- Beveiliging ver. gebouwen: Hoe? Eventueel ISWI project

Geen vrijwilligers i.p.v. beroepskrachten

- Ik stel vast dat in bijv. verzorgingshuizen veel reguliere banen verdwijnen en daarvoor in de plaats vrijwilligers komen. Ik vind dat een ongewenste vorm van bezuinigingen, te meer daar de top riant betaald wordt.
- Er wordt geen goede voorstelling van zaken gegeven van het kostenplaatje voor de nieuwe kinderboerderij in Gendringen. Die brengt het inmiddels gevormde bestuur van de Stichting in problemen.
- Door bezuiniging aan de ene kant ontstaat er lastenverzwaring aan de andere kant, bijv. thuiszorg -> instelling.

Mantelzorgers behoefte aan ondersteuning

- Mentaal zwaar
- Lichamelijk zwaar
- Hoe krijg je vat op die overbelasting
- Verpleging neemt zorg over.
- Voor ouderen en gehandicapten de stoepen en straten ijsvrij maken, zodat ze ook boodschappen kunnen doen en niet weken opgesloten zitten.
- Mobiliteit vergroten
- houding hulpverleners meer open/oplossingsgericht
- Minder starre regels-> meer gevoel
- Facilitair
- Duidelijke structuur -> korte lijnen
- Betrokkenheid professionele hulpverlener
- Vaste contactpersoon

Van regels naar oplossingen

- Als er een gezonde volwassene in huis woont is het onmogelijk om HV te krijgen. De persoonlijke verzorging wil ik zelf doen, maar ik heb geen recht op huish. Hulp bij grote huish. klussen.
- Huishoudelijke hulp kan ook ontlasting voor mantelzorger zijn
- Op den duur mogelijkheid bieden om AWBZ indicatie 'in te ruilen' met Wmo (zélf je geliefde helpen douchen en iemand anders laten helpen in de huishouding. Dat is ook nog goedkoper)
- Te veel bureaucratie

- Er wordt niet/onvoldoende samengewerkt met hulpvrager over oplossing
- Houding hulpverleners meer open/oplossingsgericht
- Minder starre regels-> meer gevoel
- Facilitair
- Duidelijke structuur -> korte lijnen
- Betrokkenheid professionele hulpverlener
- Vaste contactpersoon
- 'Van regeluitvoerders naar probleemoplossers'
- Hulpverleners vervallen in regels; brengen geen oplossing.

Wensen/eisen aan zorgverleners

- Vaste contactpersoon
- Het zou fijn zijn als er ook eens naar de partner geluisterd werd
- Regiotaxi: van deur tot deur en niet tot bushalte
- Te weinig aandacht voor emotionele achtergronden van de hulpvrager (geen tijd)
- Volwassenen met inwonende verdienende kinderen: deze moeten meebetalen aan eigen bijdrage HV. Als ouders vraag je dat niet van je kind -> we hebben niet gevraagd om ziekte.
- Waarom wordt er niet bezuinigd op hulpmiddelenverstrekking? Bijv. rolstoel z.g.a.n. wordt teruggebracht.... ik wil die gebruiken. Dat kan niet; er moet een nieuwe aanvragen!
- Patiënt geeft aan dat hij alles kan terwijl mantelzorgers alles doet
- 10 nov. Mantelzorgdag € 250 jaarlijks als present compliment. Wordt veel later uitbetaald; jammer i.v.m. feestdagen
- Waarom niet meer aandacht voor Buurtzorg?

Niet traag veranderen

- tempo, overleg oké, uitvoering traag.

Mogelijke acties voortkomend uit en doordenkend op de uitkomsten van de dag

Het oprichten van een werkplaats met 15 verenigingsleden/vrijwilligers.

In de gespreksgroep verenigingsleden zat veel eigen energie en potentie. Daarom: een werkplaats van verenigingsleden, ondersteund door ambtenaren-nieuwe-stijl in het kader van de kader zero base budgeting. De taak van de werkplaats: bedenken, opstarten en begeleiden projecten van verenigingen die bijdragen aan twee dingen: ouder leven langer gezond en hebben dus minder snel zorg nodig en jongeren komen minder snel in problemen en hebben dus minder snel zorg nodig. Voor deze werkplaats eenmalig een substantieel veranderekapitaal (richtbedrag 250.000 euro) beschikbaar stellen via prestatieveld 1 in het Wmo-budget als aanloopkosten voor nog grotere besparingen in andere prestatievelden en de jeugdzorg.

Het oprichten van een studenten-penningmeester-pool.

Aan verenigingen en HBO- en MBO-opleidingen bedrijfsadministratie voorstellen een pool van enige tientallen studenten te vormen van die vanuit Oude IJsselstreek afkomstig zijn. Verenigingen die meedoen benoemen geen eigen lid meer als penningmeester maar voor twee jaar achtereen een student uit de pool in de vorm van lintstages. Deze doet de boekhouding en is tevens officieel bestuurslid en leert dus zo al jong verantwoordelijkheid te dragen voor verenigingsleven. De scholen begeleiden dit als stage/leerwerkproject. De welzijnsorganisatie stelt extra capaciteit beschikbaar voor de begeleiding en ontsluit hiermee vrijwilligersorganisaties voor stagiaires.

Het inzetten van MBO en HBO leerlingen voor verschillende projecten

Er zijn een aantal pilotprojecten waarbij leerlingen van het ROC binnen hun opleidingsrichting worden uitgedaagd maatschappelijke problemen en activiteiten uit te voeren. De volgende activiteiten zouden door leerlingen kunnen worden uitgevoerd:

Jongeren van de opleiding sport- en bewegen kunnen ingezet worden voor het lesgeven op scholen, buitenschoolse opvang en in zorginstellingen, voor senioren in het kader van obesitas. Betrek eventueel een zorgverzekeraar als partner en co-financier.

Benader jongeren van de opleiding bouwkunde kunnen samen met de leerlingen van de opleiding beveiliging om na kunnen denken over het onderhoud en veiliger maken van verenigingsgebouwen. Ook zouden de jongeren zelf, vanuit de opleiding, het onderhoud kunnen verrichten bijvoorbeeld in ruil voor het houden van de sportdag op het desbetreffende complex.

Het invoeren van burgeraanbesteding en het op gang helpen van burgercoöperaties.

Niet door het initiatief van inwoners over te nemen, maar hen aan te moedigen en te verleiden door als gemeente buurtwerkprojecten aan te besteden voor onderlinge zorg, eenvoudig onderhoud, groenvoorzieningen en energiebesparing en -opwekking. Bewonersgroepen hierbij ondersteunen door ambtenaren- en welzijnswerkers-nieuwestijl. Doel is burgerinzet die wordt vergoed, maar goedkoper is dan professionele inzet en vooral: die er voor zorgt dat inwoners zelf kunnen bepalen hoe ze hun buurt naar eigen smaak organiseren. Geef deze burgers en burgercoöperaties hun eigen budget in het kader van burgergericht werken.

Buren overhandigen de sleutel van het nieuwe huis

Laat geselecteerde buurtburen de sleutel overhandigen aan nieuwe buurtbewoners in plaats van door woningbeheerders (voorstel aan woningcorporatie, makelaars). Buurtburen krijgen daarvoor een training en per sleuteluitreiking een cheque voor buurtactiviteiten. Zou kunnen worden aangehaakt bij buurtbemiddeling. Doel is het versterken van sociale verbanden in de buurt.

Organiseer een beursvloer om vraag en aanbod samen te brengen.

De Beursvloer is een manier waarop vraag en aanbod bij elkaar kunnen worden gebracht. Bedrijven, maatschappelijke partners en vrijwilligers en bewoners kunnen onder het motto: durf te vragen hun eigen vraag en aanbod formuleren. Via de route van de beursvloer kunnen zo eenvoudig nieuwe verbindingen worden gelegd. De gemeente stelt zich op als verbindingsmakelaar. De ervaring bij andere gemeenten leert ook dat het in het kader van bezuinigingen interessant is. Voor het organiseren van een beursvloer kunnen alternatieve financieringsbronnen worden gevonden. Zo dragen in sommige gemeenten bijvoorbeeld Fonds1818 en de RABO bank hun steentje bij. Andere bedrijven dragen bij in natura.

Onderbrengen verantwoordelijkheid ondersteuning vrijwilligers

Breng ergens de verantwoordelijkheid voor het registreren en samenbrengen van vrijwilligers onder. Deze vrijwilligerscoördinator kan mantelzorgers met elkaar in contact brengen, kan dienen als vraagbaak voor de verenigingen, kan betrokken ouders koppelen aan het CJG waarna zij als CJG ambassadeur op school kleine opvoedvragen voor hun rekening kunnen nemen.

Experimenteer met het schuiven van financieringsbronnen.

Laat niet het geld maar de vraag leidend zijn en laat mensen zelf hun hulpvraag formuleren. Onderzoek samen met het ministerie of er ruimte is voor een pilot in de gemeente Oude IJsselstreek waarbij maatwerk het leidende principe is.

Jeugdzorg anders organiseren.

Ga uit van de kracht van de mens zelf. Vertrouw erop dat mensen heel goed in staat zijn hun eigen hulpvraag te formuleren. 10 principes waarlangs de zorg voor de jeugd in de toekomst georganiseerd kan worden. Bron: Jeugdcloud de toekomst van zorg voor jeugd (informatieformulier bijgevoegd).

Koffiekamer op scholen.

Ouders praten op het schoolplein over de kinderen, de opvoeding en de vraagstukken die zij daarbij tegenkomen. Zorg dat er op de school een plaats is waar ouders samen kunnen komen; de koffiekamer. Leren van elkaars ervaring, het relativeren, het verbreden van handelingsperspectief en dat allemaal zonder dat er een hulpverlener aan te pas hoeft te komen.